

**Poročilo o delu Medresorske delovne
skupine za boj proti trgovini z ljudmi v letu
2011**

Ljubljana, maj 2012

Vsebina

Povzetek	6
Uvod	8
I. Zakonodajni okvir	9
II. Preventiva	11
Osveščanje širše javnosti	11
Osveščanje ciljne populacije	12
Osveščanje in usposabljanje strokovne javnosti	14
III. Pregon kaznivih dejanj	15
Dejavnosti Policije	15
Dejavnosti državnega tožilstva	17
Krepitev nadzorstvenih mehanizmov pri izdaji delovnih dovoljenj in aktivnosti Inšpektorata RS za delo	18
IV. Pomoč in zaščita za žrtev	22
Projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	22
Projekt PATS	26
Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi	27
V. Sodelovanje v regionalnih in mednarodnih organizacijah	28
JIT – THB projekt	28
Druge mednarodne dejavnosti	29
VI. Področja, povezana s problematiko trgovine z ljudmi	30
Otroška internetna pornografija in problematika, povezana s trgovino z otroki	30
Zaključek	31

Povzetek

Leto 2011 je bila problematika trgovine z ljudmi zaznamovana z aktivnostmi na področjih zakonodaje; preventive; odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj; pomoči in zaščiti žrtev ter mednarodnem sodelovanju. Skladno z akcijskim načrtom 2010 – 11 so bile te aktivnosti tudi bolj ali manj uspešno izvedene.

Na **zakonodajnem** področju velja izpostaviti spremembo 113. člena (Trgovina z ljudmi) Kazenskega zakonika (KZ-1) z novelo KZ-1B in s tem uskladitev z novo evropsko Direktivo 2011/36/EU sprejeto 5. aprila 2011. Na zdravstvenem področju pomoči in asistence žrtvam trgovanja še vedno ostaja zgolj minimalni standard zagotavljanja zdravstvene oskrbe le v obliki "nujne medicinske pomoči".

Preventiva je področje, ki dopušča največ kreativnega prostora pri delovanju vseh organizacij v boju proti trgovini z ljudmi. Tako so bile izvedene številne dejavnosti **osveščanja širše javnosti** predvsem z uporabo spletne strani ter s pomočjo medijev. **Osveščanje rizičnih ciljnih skupin** je bilo večinoma opredeljeno skozi vladne projekte financiranja nevladnih organizacij, predvsem v kategorijah osnovnih in srednjih šol. In nenazadnje **osveščanje in usposabljanje strokovne javnosti**, kar pa se je v letu 2011 izkazalo za pomanjkljivo. Upošteva, da je kaznivo dejanje trgovine z ljudmi eno najtežjih kaznivih dejanj, ki v temelju ruši človekovo dostojanstvo in istočasno eno izmed dejanj, kjer je žrtev na storilca, tako čustveno kot ekonomsko vezana, je ključnega pomena utrjevanje in razširjanje znanja in spoznanj narave tega kaznivega dejanja za vse, ki so udeleženi v boju zoper to kaznivo dejanje.

Področje **odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj** je zaznamovalo skupno 15 kazenskih postopkov za kazniva dejanja trgovine z ljudmi in spravljanje v suženjsko razmerje. Bilo je tudi 6 obsodilnih sodb, v katerih pa je sodišče obdolžencem spremenilo pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v kaznivo dejanje izkoriščanja prostitucije. Na osnovi tega velja opozoriti, da je v letu poročanja opaziti rahel upad zadev, tako v fazi uspešno zaključenih pred-kazenskih postopkov zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, kot tudi obsodilnih sodb zaradi tega kaznivega dejanja.

Glede na to, da so za ravnanja, ki po vsebini pomenijo trgovino z ljudmi, ne izpolnjujejo pa elementov kaznivega dejanja kot jih je prepoznala doslej naša kazenskopravna praksa, podane kazenske ovadbe zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, je moč sklepati, da so storilci kaznivega dejanja svoje izvršitvene oblike spremenili, pravzaprav prilagodili oz. presegli osvojena spoznanja organov odkrivanja, pregona in sojenja o izvršitvenih oblikah trgovine z ljudmi. Tako so na primer izvršitvene oblike postale prikrite, razpolaganje zakrito s skrbjo za nastanitev, omejevanje svobode pa s skrbjo za varnost. Enako kot pri večini kaznivih dejanj, se tudi pri omenjenem potrjuje, da so storilci kaznivih dejanj izjemno prožni v izvršitvenih oblikah ter s tem vedno korak pred organi odkrivanja in pregona, ki se jim sicer še dokaj hitro in uspešno približajo, težje pa je ta nova ravnanja vsebinsko opredeliti kot enega izmed elementov kaznivega dejanja trgovine z ljudmi in s tem doseči obsodilno sodbo za storilca.

Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi je eden izmed nosilnih stebrov aktivnosti, financiranih skozi javne razpise pristojnih ministrstev, za izvedbo katerih so zadolžene nevladne in humanitarne organizacije. Tako je program krizne namestitve le-to omogočil petim žrtvam, program varne – dolgotrajnejše namestitve pa dvema žrtvama. Skupno je bilo prepoznanih 21 žrtev trgovine z ljudmi. Pri tem velja dodatno upoštevati problematiko dominikanskih državljanek, zaposlenih v nočnih lokalih po Sloveniji, ki so lahko domnevne ali potencialne žrtve trgovine z

ljudmi, vendar se v večini primerov kot take ne prepoznajo. Poročilo ta problem opisuje v posebnem sklopu.

Mednarodno in regionalno sodelovanje je temeljnega pomena za izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks. V letu 2011 je bilo nadgrajeno z evropskim projektom učinkovitejšega ukrepanja pri preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi v regiji JVE. Projekt v trajanju dveh let vodi Ministrstvo za notranje zadeve RS in je zanj pridobilo evropska sredstva. V letu 2011 so bile nastavljene podlage za sodelovanje tudi v različnih projektih usposabljanja predvsem na področju izkoriščanja dela kot enega izmed namenov trgovine z ljudmi. Izvedba teh aktivnosti se bo nadaljevala v letu 2012 in 2013.

Uvod

V skladu s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 240-05/2003-1 z dne 18. decembra 2003 je Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljnjem besedilu: MDS) pripravila poročilo o delu za leto 2011.

Člani MDS so predstavniki resornih ministrstev in vladnih služb ter nevladnih in humanitarnih organizacij, ki delujejo na tem področju. Nacionalni koordinator je v letu 2011 sklical pet sestankov MDS in sicer 11. marca, 5. julija, 5. oktobra, 26 oktobra in 6. decembra. Sklepi iz zapisnikov sestankov so usmerjali delo različnih resorjev na tem področju in so bili članom MDS razdeljeni po vsakokratnem sestanku.

Glede na ugotovljeno dejstvo, da trgovina z ljudmi zahteva celovit pristop tako na področju preventive, pregona storilcev kaznivih dejanj in pomoči žrtvam, je vsebina vseh naštetih področij opredeljena v Akcijskem načrtu za obdobje 2010 – 2011, ki ga je potrdila Vlada RS v januarju 2010 (sklep št.: 23100-4/2009/3 z dne 7.1.2010). V tem smislu je tudi poročilo o delu MDS pripravljeno tako, da odraža izvedbo načrtovanih aktivnosti po vsebinskih poglavjih. Seveda so poleg nalog, opredeljenih v akcijskem načrtu, potekale tudi številne podporne in usklajevalne aktivnosti, potrebne za celovit pristop k problematiki. V to so najpogosteje vštete priprave odgovorov in prispevkov s področja trgovine z ljudmi oziroma povezanih tematik na zahtevo različnih mednarodnih organizacij ter druge aktivnosti potrebne za opozarjanje na problem trgovine z ljudmi na drugih forumih.

V poročilu za leto 2011 je MDS nadaljevala z novim načinom statističnega spremljanja primerov trgovine z ljudmi tako, kot jih opredeljuje nadzorstveni mehanizem GRETA, Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi. Na ta način je sistem evidentiranja primerov trgovine z ljudmi prilagojen navedenim zahtevam.

I. Zakonodajni okvir

- Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ je del celostnega ukrepanja proti trgovini z ljudmi, ki obsega tudi ukrepe, ki vključujejo tretje države v smeri globalnega ukrepanja EU proti trgovini z ljudmi. V bistvu je glavni cilj direktive odločnejše preprečevanje in pregon kaznivih dejanj ter varstvo pravic žrtev. Ob tem pa se upošteva razumevanje različnih oblik trgovine z ljudmi z namenom, da se za vsako izmed teh zagotovi najbolj učinkovite ukrepe. V direktivi se pojem trgovine z ljudmi pojmuje širše in vključuje dodatne oblike izkoriščanja kot recimo prosjačenje, izkoriščanje kriminalnih dejavnosti (žeparstvo, kraje v trgovinah, razpečevanje prepovedanih drog ipd), odstranitev organov z namenom trgovanja ter druge oblike vedenja, kot nezakonita posvojitvev otrok ali prisilna poroka. MDS se je z direktivo seznanila in ocenjuje, da dokument zajema novonastale trende na področju trgovine z ljudmi in je v evropskem prostoru potreben.

Na podlagi Direktive je Ministrstvo za pravosodje predlagalo spremembo 113. člena Kazenskega zakonika (KZ-1) z novelo KZ-1B. Novela zakona začne veljati 15.5.2012 in predvideva dopolnitev kaznivega dejanja Trgovine z ljudmi po prvem odstavku 113. člena KZ-1 z novo izvršitveno obliko. Namen trgovine z ljudmi je namreč lahko poleg spolne zlorabe, prisilnega dela, suženjstva in služabništva tudi uporaba oseb, s katerimi se trguje za izvrševanje kaznivih dejanj (npr. novačenje za ulične tatvine). Novost v prvem odstavku je tudi dodano besedilo, ki odpravlja morebitni dvoma glede kaznivosti dejanja trgovine z ljudmi, storjenega s privolitvijo oškodovancev. Ker so žrtve tega kaznivega dejanja v popolnoma podrejenem položaju, njihovega morebitnega soglasja ni mogoče upoštevati, kar pomeni, da je podana absolutna privolitvena nesposobnost.

V drugem odstavku je z novelo KZ-1B kot kvalificirana oblika kaznivega dejanja trgovine z ljudmi vključeno tudi "dajanje ali prejemanje plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo". Strožje kaznovanje je v takem primeru utemeljeno v dodatnem neposrednem ekonomskem izkoriščanjem nadzora nad ljudmi, s prodajanjem odstopa takega nadzora ali njegovim kupovanjem, zaradi storitve dejanj iz prvega odstavka 113. člena KZ-1. Tudi v tem delu dopolnitev zakonskih znakov trgovine z ljudmi omogoča ustrežnejši okvir za pregon vseh znanih oblik tega kaznivega dejanja in izrekanje sorazmernih kazenskih sankcij.

S tem se navedene določbe zakonika usklajuje z omenjeno Direktivo, ki inkriminira tudi taka ravnanja. 113. člena KZ-1 se sedaj glasi:

Trgovina z ljudmi *113. člen*

(1) Kdor zaradi izkoriščanja prostitucije ali drugih oblik spolnih zlorab, prisilnega dela, suženjstva, služabništva, storitve kaznivih dejanj ali trgovine z organi, človeškimi tkivi ali krvjo drugo osebo kupi, prevzame, nastani, prepelje, proda, izroči oziroma z njo kako drugače razpolaga ali tako osebo novači, menjava ali prenaša nadzor nad njo ali pri teh ravnanjih posreduje, se, ne glede na morebitno privolitve te osebe, kaznuje z zaporem od enega do desetih let.

(2) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno proti mladoletniku ali pa s silo, grožnjo, preslepitvijo, ugrabitvijo ali zlorabo podrejenega ali odvisnega položaja ali z dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo, ali z namenom prisiljevanja k nosečnosti ali umetni oploditvi, se storilec kaznuje z zaporem od treh do petnajstih let.

(3) S kaznijo iz prejšnjega odstavka se kaznuje, kdor stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena kot član hudodelske združbe za izvedbo takih dejanj ali če je bila s tem dejanjem pridobljena velika premoženjska korist.

- Na zakonodajnem področju velja omeniti še vedno pomanjkljivo urejeno področje zdravstvene pomoči žrtvam, ko te pridejo v oskrbo nevladnim in humanitarnim organizacijam in so brez zdravstvenega zavarovanja. Zagotovljena je sicer "nujna medicinska pomoč" in s tem je tudi izpolnjen pogoj iz mednarodno obvezujočih dokumentov, vendar je to zgolj minimalen standard, ki v večini primerov ne zagotovi dejanske zdravstvene oskrbe žrtev trgovine z ljudmi. V akcijskem načrtu 2010 – 2011 si je MDS zadala nalogo, da bo proučila kako sistemsko urediti to vprašanje. Naloga še ni bila realizirana, zaradi zastoja pri zakonodajni reformi zdravstvene zakonodaje, zato je z novim akcijskim načrtom prenesena v obdobje 2012 - 13.

II. Preventiva

Preventiva je ena pomembnejših dejavnosti v boju proti trgovini z ljudmi v Republiki Sloveniji, ki zajema predvsem osveščanje širše javnosti ter s tem povezano zmanjševanje povpraševanja po storitvah za katere se lahko sklepa, da so njih ponudniki ali izdelovalci osebe – žrtve trgovanja. Preventiva zajema tudi izobraževanje in usposabljanje strokovnjakov za boj proti trgovini z ljudmi, in kar je posebej pomembno, preventivne aktivnosti so osredotočene na osveščanje ciljnih skupin kot možnih žrtev trgovanja.

Med preventivo uvrščamo tudi raziskovalne dejavnosti; spremljanje pojavnih oblik trgovanja z ljudmi in ne nazadnje krepitev nadzorstvenih mehanizmov, bodisi organov preiskave in pregona bodisi drugih institucij, katerih delo posega na področje boja proti trgovini z ljudmi.

Osveščanje širše javnosti

Aktivnosti osveščanja širše javnosti na področju boja proti trgovini z ljudmi je v glavnem koordiniral Urad Vlade RS za komuniciranje (UKOM). S tem v zvezi so bile izvedene vse naloge, opredeljene v Akcijskem načrtu MDS, ki so povzete v nadaljevanju.

- **18. oktober – Evropski dan boja proti trgovini z ljudmi**

Urad Vlade RS za komuniciranje (Urad) je financiral in koordiniral organizacijo javne razprave »**10 let boja proti trgovini z ljudmi v Sloveniji**«, ki je 18. oktobra 2011 potekala v Centru Evropa. Na razpravi so sodelovali: mag. Sandi Čurin, nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, Savica Pureber - Vrhovno državno tožilstvo RS, Tomaž Peršolja - Policija, Katjuša Popović - Društvo Ključ, Center za boj proti trgovini z ljudmi, Imre Jerebic, Slovenska Karitas in Franci Zlatar - Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva.

Na razpravi je bilo prisotnih več kot 50 udeležencev, prenos dogodka je bilo možno v živo spremljati preko spletnega mesta Centra Evropa.

- **Splet**

Urad je v letu 2011 skrbel za aktualiziranje vsebine spletnega mesta, na katerem je predstavljena problematika boja proti trgovini z ljudmi v slovenskem in angleškem jeziku. Na spletnem mestu so dostopne informacije o aktivnostih MDS, objavljeni so temeljni dokumenti, ki jih le-ta pripravlja, mednarodni dokumenti s tega področja, raziskave in študije, preko strani je možno oddati anonimno e-prijavo in se povezati z nevladnimi organizacijami, ki zagotavljajo pomoč žrtvam. Statistika kaže, da je v 2011 slovensko različico strani obiskalo 2.740, angleško pa okoli 500 obiskovalcev.

- **Mediji**

Nacionalni koordinator in institucije, ki sodelujejo v Medresorski delovni skupini so, ob pomoči služb za odnose z javnostmi iz sodelujočih institucij, širšo javnost osveščali tudi preko sodelovanja z mediji. Medijem so posredovali informacije o delu medresorske delovne skupine in ukrepih za preprečevanje trgovine z ljudmi.

Predstavniki policije so ob zaključkih preiskav, ki so se nanašala na kazniva dejanja v povezavi s trgovino z ljudmi, sodelovali na novinarskih konferencah in na tak način širšo slovensko javnost obveščali o posebnostih, ki so bile ugotovljene v okviru posameznih primerov.

Društvo Ključ je medije in javnost opozorilo na delovanje t.i. »loverboya«, ki so ga dijaki in starši opazili v okolici ljubljanskih srednjih šol in o tem organiziralo tudi posebno novinarsko konferenco.

Po dostopnih podatkih so slovenski tiskani, elektronski in spletni mediji objavili več kot 60 prispevkov na temo trgovine z ljudmi. Mediji so pozornost namenili predvsem položaju in grobemu izkoriščanju tujih delavcev, postopkom odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, povezanim s trgovino z ljudmi, obeležbi 18. oktobra Evropskega dne boja proti trgovini z ljudmi in tudi aktivnostim MDS za boj proti trgovini z ljudmi. Leto 2011 je zaznamovalo tudi večje število televizijskih razprav in okroglih miz na temo trgovine z ljudmi, v katerih so sodelovali predstavniki MDS.

Slovenska Karitas je predstavila problematiko trgovine z ljudmi v januarski številki Žarek dobrote glasila Karitas, ki izhaja v nakladi 5.000 izvodov in sicer v članku Preventivne aktivnosti v boju proti trgovini z ljudmi. Prav tako je predstavila zloženko v radijski oddaji z naslovom Bodi previden - pasti trgovine z ljudmi za mlade na Radiu Ognjišče, ki je potekala 4.5.2011. Zloženka je nastala v sodelovanju z MDDSZ, in opredeljuje problematiko trgovine z ljudmi za mlade, preventivne samozaščitne ukrepe ter možnosti pomoči žrtvam. Oddajo je mogoče poslušati na spletnem naslovu: <http://radio.ognjisce.si/sl/118/utrip/4158/>.

Osveščanje rizičnih ciljnih skupin

Tudi na področju osveščanja ciljnih populacij je imel Urad pomembno vlogo predvsem v smislu sofinanciranja in izbire pestre ponudbe izvajalcev. Sicer pa so na področju osveščanja ciljnih populacij imele konkretne vloge civilne organizacije, ki so aktivne na področju boja proti trgovini z ljudmi.

- **Sofinanciranje projektov nevladnih organizacij**

Urad je na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih dejavnosti nevladnih organizacij o evropskih zadevah v letu 2011 sofinanciral tri projekte nevladnih organizacij v skupni vrednosti **14.687,00 EUR**. **Dva projekta sta bila namenjena osveščanju mladostnikov** o nevarnostih trgovine z ljudmi in o načinih novačenja ter usposabljanju za prepoznavanje tveganja, ustrezne načine ukrepanja in samozaščitnega obnašanja. **En projekt je bil namenjen osveščanju tujih delavcev** s ciljem zaščite pred izkoriščanjem, opozarjanju na morebitno prepletenost izkoriščanja s prisilnim delom in trgovino z ljudmi ter identificiranju morebitnih žrtev, ki potrebujejo dodatno podporo in zaščito.

Prvi projekt (P)ostanimo svobodni je izvedlo Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi. Projekt je obsegal: osveščanje mladostnikov preko socialnega omrežja oz profila na Facebooku, na katerem je društvo dnevno objavljalo tematske novice, videospote, napovednike filmov in risanke ter animiralo debato. Facebook stran je pridobila 233 oboževalcev, prispevki 232 odzivov, prispevki so imeli 55.744 ogledov.

Drugi projekt Ustavimo trgovino z ljudmi je izvedel Primorski pravni center iz Kopra. Projekt je obsegal: izvedbo 20 predavanj, ki se jih je skupno udeležilo približno 600 učencev in dijakov obalne regije, spletno igro (igralo jo je 255 oseb), izid brošure »Nevarnosti trgovine z ljudmi« v 500 izvodih (razdeljena je bila osnovnim in srednjim šolam, knjižnicam, centrom za socialno delo, nevladnim organizacijam itd) in okroglo mizo, na kateri so sodelovali mag. Sandi Čurin, nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, ga Vlasta Nussdorfer, predsednica društva Beli obroč Slovenije in Lan Vošnjak iz Urada Varuha človekovih pravic.

Tretji projekt je izvajala Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva. Namen projekta je bil informirati in osveščati migrantske delavce v povezavi s trgovino z ljudmi, njihovimi pravicami, dolžnostmi ter predstaviti ciljni skupini možnosti, ki jim jih ponujajo programi vključevanja v slovensko družbo. Vsebine, ki so jih obravnavali so bile ključne za boljšo osveščenost delavcev o trgovini z ljudmi in drugih nepravilnosti, ki se dogajajo na delovnopravnem področju. Gre za vsebine, ki so posredno ali neposredno povezane z delavci in njihovimi pravicami. Pri podajanju vsebin so upoštevali predvsem njihove osebne izkušnje. V okviru projekta je bila izdana zloženka »Stop izkoriščanju migrantskih delavcev« (natisnjena v albanskem, angleškem, bolgarskem, bosanskem, francoskem, makedonskem, romunskem in ruskem jeziku) in majice s tem sloganom. Opravljenih je bilo več kot 20 obiskov delavskih domov in drugih lokacij (npr. počivališč voznikov tovornjakov) v različnih krajih Slovenije ter osveščali in zagotavljali informacije v osebem stiku s tujimi delavci. Ocenjujejo, da so s projektom dosegli okrog 1000 delavcev. Pri izvedbi projekta so sodelovali z Info točko za tujce, Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije in Društvom Ključ.

- **Ostale aktivnosti**

Ministrstvo za zunanje zadeve je brošure Društva Ključ »Pasti trgovine z ljudmi – lahko se ujameš tudi ti!« v slovenskem, angleškem in ruskem jeziku distribuiralo na večino diplomatsko-konzularnih predstavništev Republike Slovenije v tujini.

V okviru lastnih aktivnosti je **Društvo Ključ** izvedlo predavanja oziroma druge oblike osveščanja ciljnih javnosti in sicer:

- delavnico na temo pasti trgovine za dijake Gimnazije Poljane;
- delavnice »Vijolica« kako se izogniti pastem trgovine z ljudmi, v izvedbo katerih je bilo vključenih 2.395 oseb, večinoma dijakinje in dijaki srednjih šol po vsej Sloveniji, v manjšem deležu pa njihovi starši in zaposleni;
- preventivne delavnice o pasteh trgovine z ljudmi za osebje Waldorfske šole;
- preventivne delavnice o pasteh trgovine z ljudmi za 180 dijakov Srednje ekonomske šole v Ljubljani;
- predavanje o trgovini z ljudmi za študente Pravne fakultete;
- aktivna udeležba na okrogli mizi Srednje zdravstvene šole na kateri je sodelovalo 200 mladostnikov;
- delavnico o oblikah nasilja, med drugim tudi o trgovini z ljudmi in sicer v desetih srednjih šolah na območju Mestne občine Ljubljana. V program, ki ga je sofinancirala MO Ljubljana je bilo zajetih 804 dijakov in dijakinj.

Društvo Ključ je izvedlo predavanja o trgovini z ljudmi za skupino študentov in njihovih profesorjev iz Augsburg Collega iz Minneapolisa v okviru poletne šole Fakultete za socialno delo v Ljubljani. Prav tako so s problematiko trgovine z ljudmi seznanili članice mednarodnega združenja žensk SILA in članov Lions Cluba

V okviru lastnih aktivnosti je **Slovenska Karitas** izvedla osveščanja ciljnih javnosti in sicer:

- priprava preventivnega programa za osnovnošolce tretje triade »Ne bodi naiven«, ki vsebuje delavnice in ustrezne didaktične materiale za osveščanje mladih o trgovini z ljudmi in pogloblja informacije z zloženke. Zaradi ne zagotovljenih finančnih sredstev, program ni bil izveden v tem letu.
- distribucijo zloženke Trgovina z ljudmi - Ne bodi naiven mladim ter predavanja o preventivnih ukrepih glede trgovine z ljudmi.

Program PATS se izvaja s strani **Jezuitske skupnosti** v obliki informativnih, preventivnih razgovorov s prosilci/prosilkami za azil v azilnem domu Ministrstva za notranje zadeve. V letu

2011 je bilo po PATS projektu izvedenih 62 informativnih preventivnih razgovorov (več o projektu PATS v poglavju IV. Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi).

Osveščanje in usposabljanja strokovne javnosti

Uprava kriminalistične policije Generalne policijske uprave je v počastitev dneva boja proti trgovini z ljudmi, dne 11.10.2011 organizirala posvet "Novi izzivi za učinkovitejše preprečevanje trgovine z ljudmi". Na posvetu so aktivno s prispevki sodelovali strokovnjaki vladnih in nevladnih organizacij ter tako prispevali izhodišča za razpravo na tematiko. Posveta so se udeležili predstavniki iz Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za šolstvo in šport, iz Vrhovnega državnega tožilstva, iz Ministrstva za zdravje, iz Urada Vlade za enake možnosti, iz Urada Vlade za komuniciranje, iz Državnega zbora Republike Slovenije, Inšpektorata za delo RS, in iz nevladnih organizacij: Društva Ključ, center za boj proti trgovini z ljudmi in Slovenske Karitas.

V letu 2011 je Generalna policijska uprava, Uprava uniformirane policije (UUP) v sodelovanju z Upravo kriminalistične policije (UKP) na vseh Policijskih upravah izvedla enodnevno izobraževanje uniformiranih policistov na temo opravljanje razgovora z ilegalnimi prebežniki. Ciljna skupina izobraževanja so bili policisti in kriminalisti, ki se pri svojem delu srečujejo z ilegalnimi prebežniki, tako v notranjosti države, kot na sami državni meji (varovanje državne meje, mejni prehodi). V sklop navedenega izobraževanja, ki so ga izvedli kriminalisti GPU UKP in SKP PU Ljubljana je bila vključena tudi tematika, ki se nanaša na trgovino z ljudmi. Namen navedenega izobraževanja je bila obnova in nadgradnja znanj o trgovini z ljudmi. Izobraževanja se je udeležilo 263 uniformiranih policistov in kriminalistov.

Zavod RS za šolstvo je 9. aprila 2011 izvedel seminar za učitelje z naslovom Droge in nasilje – ukrepanje in preprečevanje. Na seminarju se je poseben poudarek namenilo problematiki trgovine z ljudmi, predavanje pa je izvedel nacionalni koordinator. Seminar je bil namenjen učiteljem v osnovnih in srednjih šolah, svetovalnim delavcem ter vzgojiteljem v dijaških domovih. S tovrstnim usposabljanjem se motivira učitelje za vključevanje vsebin povezanih s trgovino z ljudmi v šolsko delo.

V okviru rednega letnega konzularnega posveta je bilo predvideno dodatno osveščanje in nadaljnje seznanjanje diplomatov na diplomatsko konzularnih predstavništvih (DKP) o potencialnih možnostih trgovine z ljudmi, ki pa zaradi varčevalnih ukrepov ni bil realiziran. Diplomati na DKP so redno poročali in obveščali pristojne organe o sumu trgovine z ljudmi, v kolikor so to v postopkih pridobitve vizuma oz. dovoljenja za prebivanje prepoznali.

Društvo Ključ je v letu 2011, v okviru konzorcija INSEM (ISA institut, Slovenska Filantropija in Ključ) sodelovalo v profesionalnem usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju na področju krepitve kompetenc za preprečevanje nasilja v obdobju 2010–2011, izbranim na javnem razpisu Ministrstva za šolstvo in šport RS za izbor operacij »Sofinanciranje profesionalnega usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za prepoznavanje in preprečevanje nasilja v letih 2011–2012«. S strani društva Ključ je bilo izvedenih 14 petdnevni usposabljanj za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju. Na usposabljanjih je bila trgovina z ljudmi ena izmed štirih tem. Usposabljanje je uspešno zaključilo približno 200 udeležencev. Projekt se nadaljuje tudi v prvi polovici leta 2012.

S strani društva je bil predstavljen tudi program (re)integracija žrtev trgovine z ljudmi v okviru programa Medkulturni odnosi in aktivno državljanstvo slovenski strokovni javnosti ter izobraževanje o trgovini z ljudmi za delavke v mreži varnih hiš in materinskih domov;

III. Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi

Da bi zagotovili večjo učinkovitost pregona storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, je treba področje boja zoper trgovino z ljudmi, poleg kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 razširiti še na vsebinsko povezano kaznivo dejanje spravljanja v suženjsko razmerje po 112. členu KZ-1.

V preteklosti so bili v obseg problematike trgovine z ljudmi vključeni tudi primeri kaznivih dejanj zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1. Tudi v letu 2011 je se kazniva dejanja trgovine z ljudmi prepletajo s kaznivimi dejanji zlorabe prostitucije in je večina oseb ovadenih za obe kaznivi dejanji. Vendar je zaradi narave kaznivega dejanja trgovine z ljudmi in raznolikosti oblik izkoriščanja (ne zgolj prostitucija) smiselno ta pojav opremiti s statističnimi podatki, ki bodo kar se da natančno prikazali samo dejanje trgovine z ljudmi.

Dejavnosti Policije

Tudi v letu 2011 je slovenska policija zaznala in obravnavala več pojavnih oblik trgovine z ljudmi. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je bilo največ obravnavanih primerov prepoznanih kot oblika spolnega izkoriščanja žrtev trgovine z ljudmi. Pri obravnavi kaznivih dejanj povezanih z trgovino z ljudmi je bilo ugotovljeno, da se je v letu 2011 nadaljeval trend zaposlovanja tujk na podlagi delovnega dovoljenja iz območja Južne Amerike, predvsem iz Dominikanske Republike. Tujke so se zaposlovale v različnih nočnih lokalih v R Sloveniji, kot plesalke, snažilke in pomožno osebje.

Na področju trgovine z ljudmi zaradi izkoriščanja prostitucije se Slovenija po podatkih policije ne zaznava kot država izvora žrtev trgovine z ljudmi, temveč le kot tranzitna in ciljna država. V povezavi s to delitvijo lahko opredelimo sledeče oblike trgovine z ljudmi za namen spolne zlorabe:

- Slovenija kot ciljna država - v to skupino spadajo predvsem tuje državljanke iz vzhoda in Južne Amerike (dekleta iz Ukrajine in Dominikanske Republike) z začasnim prebivališčem in delovnim dovoljenjem. V zadnjem letu pa je bilo zaznati tudi večje število deklet iz EU (Slovaška, Češka), katere večinoma nimajo urejenega prebivanja in zavarovanja.
- Slovenija kot tranzitna država - dekleta preko R Slovenije svojo pot nadaljujejo na zahod, to so predvsem dekleta iz JV Evrope, balkanskih držav in bivše Sovjetske zveze.

Za kaznivo dejanje »**Trgovina z ljudmi**« po členu 113. KZ-1 so bila v letu 2011 obravnavana štiri kazniva dejanja, ovadenih pa je bilo **šestnajst (16) oseb**. V primerjavi z letom (2010) pomeni zmanjšanje obravnavanih kaznivih dejanj za 33,3%, vendar porast ugotovljenih osumljencev oziroma ovadenih oseb. Od tega je bilo obravnavanih trinajst moških in tri ženske, povprečne starosti od 34 do 43 let. Glede na državljanstvo so bili tudi za to kaznivo dejanje najpogosteje ovadeni državljani R Slovenije. Prepoznanih je bilo **pet (5) oškodovank**.

Za kaznivo dejanje »**Spravljanje v suženjsko razmerje**« po členu 112. KZ-1 je bilo v letu 2011 obravnavano eno kaznivo dejanje, ovadeni pa sta bili **dve (2) osebi**, od tega moški in ena ženska oba državljana R Slovenije. Prepoznana je bila **ena (1) oškodovanka**.

V povezavi s trgovino z ljudmi je policija obravnavala petnajst kaznivih dejanj »Zloraba prostitucije« po členu 175. KZ-1. Pri tem je bilo ovadenih osemnajst (18) oseb, v večini osebe ovadene tudi za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi. Glede na državljanstvo so bili za to kaznivo dejanje najpogosteje ovadeni državljani R Slovenije. Prepoznanih je bilo trinajst (13) oškodovanih oseb od tega en moški in ena mladoletna oškodovanka. Tri oškodovanke so bile prepoznane tudi pri kaznivem dejanju "Trgovine z ljudmi".

- **Anonimne e-prijave trgovine z ljudmi**

V letu 2011 je policija na svoji spletni strani <http://www.policija.si/> objavila povezavo do »anonimne e-prijava«. Povezava je možna tudi preko spletne strani MNZ in spletne strani Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi. Na ta način je možno hitro in enostavno oddati elektronsko prijavo kršitev, kaznivih dejanj in različnih nepravilnosti, pri tem pa so navedene in opisane naslednje pojavne oblike trgovine z ljudmi.

- zloraba za prostitucijo druge osebe (komercialna spolna zloraba) in druge oblike spolne zlorabe;
- prisilno delo ali storitve;
- suženjstvo, služabništvo in ostale oblike, podobne suženjstvu;
- odstranitev organov za namen nezakonite transplantacije;
- nezakonite posvojitve;
- beračenje;
- siljenje v kazniva dejanja, kot so tatvine, pobiranje denarja iz parkirnih naprav, ipd.;
- druge vrste hujših oblik otroškega dela.

Na portal anonimna e-prijava trgovine z ljudmi je policija v 2011 prejela skupaj 40 prijav. Od tega so v 12 prijavah (30% vseh prijav) izhajali indici, ki so kazali, da se prijave nanašajo na trgovino z ljudmi. Uporabne prijave so bile odstopljene v nadaljnjo obravnavo pristojnim lokalnim sektorjem kriminalistične policije.

Tabela 1 : pregled prijetih anonimnih prijav »trgovine z ljudmi«

Pregled števila prejetih prijav v letu 2011		
mesec	prejete prijave	uporabne
jan.	7	0
feb.	0	0
mar.	3	1
apr.	4	1
maj.	4	1
jun.	5	2
jul.	4	3
avg.	3	3
sep.	2	0
okt.	5	1
nov.	2	0
dec.	1	0
skupaj	40	12

Pri tem je potrebno izpostaviti več informacij pridobljenih preko navedenega portala na osnovi katerih so izhajali indici trgovine z ljudmi oziroma indici za druga kazniva dejanja:

- Obvestilo, iz katerega je bila razvidna internetna povezava do spletne strani z vsebino otroške pornografije. Strežnik z omenjeno vsebino se nahaja v Združenih državah Amerike, zato je bila zadeva odstopljena varnostnim organom Združenih držav Amerike;
- Obvestilo iz katerega je izhajalo, da je mlajše dekletko prepoznalo ravnanje neznanega storilca kot pripravljala dejanja pridobivanja potencialne žrtve trgovine z ljudmi (ponujanje dela modela, pošiljanje fotografij, dogovarjanje za sestanke). Anonimna oseba je bila opozorjena na nevarnosti, ob tem pa so ji bili posredovani kontakti za nadaljnje ukrepanje.

- Obvestila o prostituciji na različnih lokacijah v Republiki Sloveniji, obvestilo izsiljevanja, obvestilo glede sklepanja fiktivnih porok – posredovanje pri porokah ukrajinskih državljanek.

Dejavnosti državnega tožilstva

Tudi v letu 2011 organiziranost državnih tožilcev, ki so z letnimi razporedi določeni za področje boja zoper trgovino z ljudmi, ostaja nespremenjena. Da bi zagotovili večjo učinkovitost pregona, isti državni tožilci praviloma preganjajo tudi kazniva dejanja, katerih elementi se vsebinsko prepletajo s kaznivim dejanjem trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, in sicer kazniva dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po 112. členu KZ-1, zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1 ter prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva po 176. členu KZ-1. Leta 2011 lahko govorimo o trendu povečanja števila odkritih storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, pri čemer pa je številka v absolutnem še vedno zelo majhna. Kot zanimivost velja omeniti, da so bile ovadbe podane le na območju štirih okrožnih državnih tožilstev, kljub temu, da je moč glede na naravo kaznivega dejanja utemeljeno pričakovati, da se tovrstna kazniva dejanja dogajajo na ozemlju celotne države.

Državni tožilci so tako v letu 2011 odločali o ovadbah zoper **13 oseb zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1 in 2 osebi po 112. členu KZ-1**, podanih v tem letu, in o ovadbah zoper 7 oseb, prenesenih iz leta 2010. Kazenske ovadbe zoper 2 oseb so zavrgli, kazensko preiskavo zahtevali zoper 11 oseb zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1 in 2 osebi po 112. členu KZ-1 ter vložili obtožbe zoper 5 oseb.

V eni izmed zadev je kazenski postopek stekel zoper 4 osebe zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 in kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1. Obe kaznivi dejanji sta izredno močno prepleteni, ravnanja vseh 4 storilcev vsebujejo znake obeh kaznivih dejanjih in razmejitev je izredno težko dejansko vprašanje, posledično pa tudi pravno. V tej zadevi se prvič srečamo tudi z izjemno velikim številom žrtev, gre za tuje državljanke z Vzhoda in iz Južne Amerike (dekleta iz Ukrajine in Dominikanske republike) z urejenimi delovnimi dovoljenji in z drugimi potrebnimi dokumenti za bivanje v naši državi, kar izpričuje izjemno organiziranost storilcev. Storilci so tako moški kot ženske, oblika udeležbe pri izvršitvi kaznivih dejanj pa je različna, ne le po vlogi, temveč tudi po kriminalni aktivnosti, med njimi srečamo tudi specialne povratnike.

V zadevi, ko je bila kazenska ovadba podana zoper 4 osebe (2 storilca izmed njih sta specialna povratnika v postopku zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije) in gospodarsko družbo, število žrtev – tujk, zaposlenih v različnih lokalih v Republiki Sloveniji kot plesalke, snažilke ali pomožno osebje, je veliko. Sodišče ni sledilo predlogu državnega tožilca za odreditev pripora in tudi še ni odločilo o uvedbi preiskave zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi.

Nadaljuje se trend, pogojen tako z objektivnimi razlogi izjemno težkega dokazovanja kot tudi s subjektivnimi razlogi neobčutljivosti in neozaveščenosti akterjev, vpetih v boj zoper trgovino z ljudmi, ki ima za posledico, da se vrsta predkazenskih in kazenskih postopkov, kjer ravnanja storilcev vsebujejo elemente kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, ne razvije v smeri pregona tega kaznivega dejanja, temveč v smeri kaznivega dejanja zlorabe prostitucije. Kazenski postopki praviloma trajajo nesorazmerno dolgo, kar krepi storilce kaznivega dejanja, katerih se tveganje primerne obsodbe s potekom časa močno zmanjšuje.

V letu 2011 je postala pravnomočna sodba, s katero sta bila obdolženca spoznana za kriva kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po prvem odstavku 387. člena KZ, izvršenega v letu 2001. Zaradi izjemne časovne odmaknjenosti in »pozitivne prognoze« je bila obema izrečena pogojna obsodba. Pravnomočna je postala tudi sodba zoper **3 obdolžence** zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi zaradi izkoriščanja prostitucije po 113. členu KZ-1,

vse 3 obdolžence pa je sodišče spoznalo za krive kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1. Tako sta bili dva obdolženca obsojena na vsak po 4 leta zapora in po 10,035 Eur denarne kazni ter 129,238 Eur odvzema protipravno pridobljene premoženjske koristi. En obdolženec pa je bil obsojen na 1 leto in 6 mesecev zapora in 5,043 Eur denarne kazni ter 7,850 Eur odvzema protipravne premoženjske koristi.

Prav tako za kaznivo dejanje zlorabe prostitucije so bili v letu 2011 pravnomočno obsojeni še **3 obdolženci** in sicer dva na 2 leti zapora in denarno kazen, eden pa na 1 leto in 4 mesece zapora in denarno kazen. Vsem trem je bila zasežena protipravna premoženjska korist v znesku 178,660 Eur.

Tabela 2: Kazenski postopki in sankcije

	2011
Kaznivost trgovine z ljudmi	
Število kazenskih postopkov za kazniva dejanja (trgovina z ljudmi; spravljanje v suženjsko razmerje)	(13+2) 15
Število obsodb za kazniva dejanja (trgovina z ljudmi ; spravljanje v suženjsko razmerje ; zloraba prostitucije)	6*
Kaznivost uporabe storitev žrtve	
Število obsodb glede uporabe storitev žrtve trgovine z ljudmi	6*
Sankcije in ukrepi	
Število obsodb za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi v povezavi z odvzemom prostosti	0
Dolžina zaporne kazni v povezavi z odvzemom prostosti:	
- minimalno trajanje	1 leto 4 mesece
- maksimalno trajanje	4 leta
Število sodnih odločitev, rezultat katerih je bil zaseg ali odvzemom premoženja	6

* Sodbe v katerih je sodišče obdolžencu spremenilo pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja izkoriščanja prostitucije

Krepitev nadzorstvenih mehanizmov pri izdaji delovnih dovoljenj in aktivnosti Inšpektorata RS za delo

Na pobudo nacionalnega koordinatorja se je v letu 2010 v MDS vključil Inšpektorat RS za delo ter v delovno skupino imenoval svojo predstavnico. Sicer pa je bili tudi za leto 2011 pripravljen pregled nad izdajo delovnih dovoljenj in izvedeni ukrepi pri izdaji le-teh za tako imenovano rizično skupino poklicev (barske plesalke, gradbeni in sezonski delavci).

Državljeni tretjih držav se v Sloveniji zaposlujejo v skladu z Zakonom o zaposlovanju in delu tujcev ter v skladu s podzakonskimi predpisi, sprejetimi na njegovi podlagi.

Tujci, ki nimajo prostega dostopa na slovenski trg dela se lahko zaposlijo ali delajo v Sloveniji pod pogojem, da imajo delovno dovoljenje oz. drugo dovoljenje, ki nadomešča delovno dovoljenje in da je zavezanec za prijavo dela prijavil delo oz. zaposlitev tujca ter da imajo ustrezno urejeno dovoljenje za prebivanje. Delovno dovoljenje je dokument, ki tujcu omogoča da se v Sloveniji zaposli, samozaposli, opravlja storitve ali druga pogodbeno dela. Izda se kot osebno delovno dovoljenje, dovoljenje za zaposlitev ali dovoljenje za delo.

V nadaljevanju so podani podatki Zavoda za zaposlovanje RS o številu vseh izdanih delovnih dovoljenj za sezonska dela v letih 2008, 2009 in 2010. V letu 2011 je zaradi spremenjene zakonodaje podatek o številu izdanih sezonskih dovoljenj za delo prikazan samo za kmetijstvo in gozdarstvo, namreč izdaja sezonskih dovoljenj je omejena samo za tovrstno dejavnost.

Tabela 3 : Izdana delovna dovoljenja v letu 2011 za sezonska dela

	2008	2009	2010	2011
Gradbeništvo	9.332	1.615	74	-
Kmetijstvo in gozd.	1.416	1.255	75	1.121
Gostinstvo in turiz.	152	77	0	-
Skupaj	10.900	2.947	149	1.121

Zmanjšano povpraševanje po delavcih in uveljavitve novega zakona ZZDT-1 je vplivalo na obseg izdanih, tako pa tudi na število veljavnih dovoljenj za zaposlitev in delo. V letu 2010 je bilo izdanih 40.688 delovnih dovoljenj, v letu 2011 pa 27.010, kar je za 13.678 delovnih dovoljenj oziroma 33,6% manj kot v letu 2010. Prav tako je bilo v letu 2011 za poklic gradbeni delavec izdanih 3.959 delovnih dovoljenj, kar je v primerjavi z letom 2010 za 8.664 delovnih dovoljenj manj.

Tabela 4: Izdana delovna dovoljenja v letu 2011 za kategorije poklicev, artist/ka in gradbeni delavec

	2008	2009	2010	2011
Poklici iz zabav. in artist. programa	937	678	674	691 / od tega na novo 386
Gradbeni delavec	46.568	29.554	12.623	3.959
Skupaj	47.505	30.232	13.297	4.650

V novem ZZDT-1 je dana možnost prekinitve postopka zaradi prekinitve postopka izdaje dovoljenja za zaposlitev in dovoljenja za delo v dveh primerih, in sicer že na podlagi obvestila pristojnega državnega organa o vložitvi pravnomočne obtožnice zoper delodajalca zaradi suma storitve kaznivega dejanja zlorabe prostitucije, spravljanja v suženjsko razmerje, trgovine z ljudmi, kršitve temeljnih pravic delavcev, zaposlovanja na črno ali kršitev pravic iz socialnega zavarovanja, in sicer do pravnomočne odločitve sodišča. Zavod RS za zaposlovanje na tej podlagi mesečno objavlja sezname kršiteljev, ki jim je do nadaljnjega prepovedano zaposlovanje in delo tujcev.

V kontekstu večje zaščite pravic tujcev ZZDT-1 na novo določa, da lahko tujec pridobi osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo treh let pod lažjimi pogoji, in sicer že po najmanj 20 mesečni neprekinjeni zaposlitvi pri kateremkoli delodajalcu. V skladu s prejšnjo ureditvijo je bil tuji delavec vezan na istega delodajalca vsaj 24 mesecev, zato je velikokrat prihajalo do izkoriščanja in izsiljevanja delavcev s strani delodajalcev.

V skladu s tem lahko upravičeno trdimo, da določbe novega ZZDT-1 predstavljajo trdno podlago za zmanjšanje problematike delovnega izkoriščanja, ki se je v pojavilo v začetnem obdobju po nastopu gospodarske krize v Sloveniji, kar so še najbolj občutili delavci v gradbeništvu in

prevozništvu. Tovrstna izkoriščanja delavcev se je zmanjšalo tudi zaradi humanitarnih aktivnosti predstavnikov Slovenske Filantropije, sindikatov, ZRSZ in MNZ, ki so se angažirali in obiskovali delavce v samskih domovih z namenom večjega osveščanja o njihovih pravicah, preprečevanja njihovega izkoriščanja in zmanjševanja pritiska s strani delodajalcev.

- **Problematika domnevnih kršitev delovnopravne zakonodaje pri zaposlovanju barskih plesalk iz Dominikanske republike**

Glede domnevnih žrtev trgovine z ljudmi - državljanek Dominikanske Republike, je bilo z zbiranjem obvestil ugotovljeno, da se navedene v policijskih postopkih in v razgovorih s predstavniki nevladnih organizacij ne prepoznavajo kot žrtve trgovine z ljudmi. Socialne in gospodarske razmere v okoljih iz katerih izhajajo navedene so zelo slabe, njihovo delo in bivanje v Republiki Sloveniji z načinom preživljanja (ekonomsko prisiljevanje v izvajanje prostitucije in spolno izkoriščanje), pa njim, kakor tudi njihovim družinam, omogoča boljše življenje. Pri tem policija še ugotavlja, da oškodovanke z večjim delom tako zasluženega denarja vzdržujejo svoje sorodnike v izvorni državi, v pred kazenskem in kazenskem postopku pa le zelo redko ali pa skoraj nikoli ne sodelujejo.

Ministrstvo za zunanje zadeve (Direktorat za mednarodno pravo in zaščito državljanov) je v letu 2011 izrazilo sum trgovine z ljudmi oz. prikrivanja pravega namena prihoda v državo (sum prostitucije), ki naj bi se po njihovem mnenju odvijala na podlagi dovoljenj za prebivanje, ki se izdajajo državljanekam Dominikanske republike za dejavnost barskih plesalk. Po ugotovitvah Ministrstva za zunanje zadeve naj bi namreč iz razgovorov s prosilkami, ki jih opravljajo uslužbenci na diplomatsko-konzularnih predstavništvi, izhajalo, da so le-te podpisovale pogodbe o zaposlitvi v njim nerazumljivem jeziku, delodajalca pogosto niso poznale, niso bile seznanjene s tem, kje bodo opravljale delo, niti niso vedele za kakšno plačilo.

Glede na navedeno je bil Inšpektorat RS za delo naprošen, da zadevo prouči in v morebitnem sodelovanju z drugimi pristojnimi organi na obravnavanem področju izvede ukrepe za razjasnitev domnevnih kršitev delovnopravne zakonodaje pri zaposlovanju tujih barskih plesalk.

V aktivnostih izvedenih v letu 2011 je bilo v sodelovanju s Policijo ali samostojno s strani inšpektorjev pregledano večje število delodajalcev, ki v svojih nočnih lokalih zaposlujejo tuje državljanke, pri čemer je bilo ugotovljeno, da 11 delodajalcev zaposluje državljanke Dominikanske republike. Pri petih od navedenih delodajalcev so inšpektorji ugotovili kršitve s področja delovnih razmerij in so ukrepali v skladu s pristojnostmi v prekrškovnih postopkih, in sicer zaradi kršenja:

- določbe 128. člena Zakona o delovnih razmerjih (ZDR), ker delodajalec ni obračunal in izplačal dodatka za delo v manj ugodnem delovnem času,
- določbe 131. člena ZDR, ker delodajalec ni v roku izplačal regresa za letni dopust,
- določbe drugega odstavka 9. člena ZDR zaradi opustitve izročitve fotokopije prijave v zavarovanje,
- določbe tretjega odstavka 60. člena Zakona o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT-1), ker delodajalec ne hrani delovnega dovoljenja na sedežu podjetja ali na delovišču izven sedeža,
- določbe 5. člena Zakona o preprečevanju zaposlovanja in dela na črno (ZPDZC),
- določb v zvezi z opravljanjem preventivnih zdravstvenih pregledov,
- določbe ZZDT-1 v zvezi s prijavo začetka dela tujca.

V dveh primerih so inšpektorji zaradi ugotovljenih nepravilnosti izdali upravno odločbo in sicer:

- ureditveno odločbo v skladu s 15. členom Zakona o inšpekciji dela (ZID) za zagotovitev izvajanja določb Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (ZEPDSV) in

- prepovedno odločbo po 17. členu ZID za opravljanje delovnega procesa v primeru zaposlovanja na črno.

Glede na ugotovitve Inšpektorata RS za delo je mogoče skleniti, da kršitve delovnopravne zakonodaje na področju barskih plesalk, državljanek Dominikanske republike, po številu in naravi pomembno ne odstopajo od kršitev na področju drugih dejavnosti in poklicev ter da ni bilo ugotovljenih sumov trgovine z ljudmi.

Tudi uradni podatkov Zavoda RS za zaposlovanje ne kažejo naraščajočega trenda zaposlovanja državljanek Dominikanske republike v dejavnosti barskih plesalk. Podatki namreč kažejo, da je bilo število izdanih novih dovoljenj za zaposlitev za državljanke Dominikanske republike za delo plesalke v letu 2011 celo nižje kot v letu 2008 in le malenkost višje od števila v letu 2009, pri čemer je za državljanke Dominikanske republike več kot polovico leta 2009 veljala Uredba o omejitvah in prepovedih zaposlovanja in dela tujcev¹.

Tabela 5: Število izdanih novih dovoljenj za zaposlitev za plesalke

Leto	2008	2009	2010	2011
DOMINIKANSKA REPUBLIKA	93	76	20	85
Skupno	397	237	174	354

Inšpektorji so v okviru nadzora praviloma še posebej nadzirali izvajanje tistih določb delovnopravne zakonodaje, ki bi lahko pomenile oviro za izdajanje novih delovnih dovoljenj. V zvezi z zaposlitvami državljanek Dominikanske republike velja poudariti, da so praviloma zaposlene za krajši delovni čas (10 ur tedensko), pri čemer je težko ugotavljati, ali se delo dejansko opravlja dlje od navedenega časa ali ne (plesalke sedijo v lokalu in ne opravljajo plesnih točk, ko pa se le-te izvajajo, časovna izvedba traja vsega le nekaj minut) in ali gre pri tem za kršenje delovnopravne zakonodaje ali ne.

- **Problematika domnevnega kršenja delovnopravne zakonodaje v zvezi z zaposlovanjem in zagotavljanjem dela drugemu uporabniku v eni od kitajskih restavracij v Ljubljani**

Inšpektorat RS za delo je bil v začetku decembra 2011 seznanjen s problematiko suma trgovine z ljudmi - kitajskih državljanov za namen prisilnega dela oziroma delovnega izkoriščanja. Glede na to, da prijavitelj (kitajski državljan) ni navedel točnega naziva delodajalca, se je inšpektor za delo povezal s Sektorjem kriminalistične policije Ljubljana.

V okviru skupne nočne akcije poostrelega nadzora nad kitajskimi restavracijami, ki jo je koordinirala Policija, je bil opravljen inšpekcijski pregled v eni od kitajskih restavracij v Ljubljani. V času kontrole so v lokalu opravljali delo trije delavci, od katerih sta dva imela urejen delovnopravni status, eden pa je pridobil delovno dovoljenje pri drugem delodajalcu, zato je bila izdana pisna prepovedna odločba po ZID ter uveden postopek o prekršku po določbah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD). Postopek iz pristojnosti inšpektorata za delo še ni zaključen in se bo nadaljeval.

¹ Leto 2010 za primerjavo na podlagi katere bi lahko govorili o naraščanju ali padanju števila izdanih delovnih dovoljenj ni relevantno, saj je celo leto veljala Uredba o omejitvah in prepovedih zaposlovanja in dela tujcev

IV. Pomoč in zaščita

Projekt oskrbe žrtev trgovine z ljudmi

- **Program Krizne namestitve**

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je leta 2010 objavilo javni razpis za izbiro izvajalca za izvedbo projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi - krizna namestitve v letu 2010 in v letu 2011 in sicer v višini **45.000 eur** letno. Izbrana je bila Slovenska Karitas. Projekt obsega nudenje pomoči žrtvam trgovine z ljudmi pri njihovem telesnem, psihološkem in socialnem okrevanju, ko se žrtvi zagotovi prvi in nujen umik iz okoliščin, ki njo ogrožajo.

V letu 2011 je Slovenska Karitas v okviru krizne namestitve obravnavala **5 oseb** (skupaj 15 oskrbnih dni), katerim so nudili namestitve, prvo psihosocialno pomoč, prehrano, materialno pomoč in pomoč pri vrnitvi v domovino.

V obdobju od 1.1. do 31.12.2011 je bilo zagotovljeno 24-urno dežurstvo na telefonu (031-470-151), ki ga uporabljajo za to usposobljeni strokovni delavci in prostovoljci. V februarju 2011 je prišlo do zamenjave ene od lokacij krizne namestitve. Lokacija iz razpisne dokumentacije (najeto stanovanje) je bilo zamenjano za najemniško novejše stanovanje. Prostor krizne namestitve so bili v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 2011 redno vzdrževani in pripravljeni za sprejem večjega števila oseb - žrtev.

V dneh od 4. 3. - 8. 3. 2011 je bila v krizno namestitve, na pobudo policije, sprejeta 23-letna državljanka Kitajske. Nudena ji je bila namestitve, prva psihosocialna pomoč, prehrana, materialna pomoč, 24-urna prisotnost strokovne delavke oz. druge osebe, tolmačenje, pomoč pri pridobitvi njene lastnine, zagovorništvo in spremstvo pri pogovorih na sodišču, kakor tudi pri vrnitvi v domovino. Oseba je bila žrtev družinskega nasilja in trgovine z ljudmi (sum prisilne prostitucije, prodaje osebe v tujino), na lastno željo se je varno vrnila v domovino.

Od 10. 5. - 12. 5. 2011 je bila v sodelovanju s policijo v kriznih prostorih nameščena 19-letna državljanka Romunije. Oseba je bila zlorabljana s strani slovenskega državljanina in njegove romunske partnerke za namene prisilne prostitucije v lokalni. Nuden ji je bil varen prostor, prehrana, prva psihosocialna pomoč, materialna pomoč v obleki in higienskih pripomočkih, 24-urna prisotnost strokovne delavke oz. druge osebe, tolmačenje in zagovorništvo. Osebi je bila omogočena vrnitev v domovino ter naveza stika z organizacijama Caritas Romunija in ADPARE, ki delujeta na področju pomoči in reintegracije žrtev trgovine z ljudmi v Romuniji. Slednji so ji ponudili namestitve in možnost vključitve v program reintegracije vendar se je odločila za vrnitev k svoji družini.

V noči iz 4. na 5. 6. 2011 je bila v krizno namestitve na pobudo policije, sprejeta 21-letna ženska, državljanka Slovaške. Oseba naj bi živela s partnerjem, bivšo stranko nočnega lokala, v katerem je bila oseba pred časom zaposlena. Lokal je bil znan po ponudbi spolnih storitev, sama oseba pa je bila prepoznana kot žrtev spolnih zlorab in trgovine z ljudmi. Deležna je bila krizne namestitve, prve psihosocialne pomoči in svetovanja ter materialne pomoči v obliki oblek. Vendar je že v prisotnosti policistov in kasneje kriminalista izražala željo po vrnitvi k partnerju, tako se je v poznih nočnih urah uporabnica odločila zapustiti krizno namestitve. Bila je seznanjena s številko 24-urnega dežurnega telefona Slovenske Karitas, ki jo je kasneje v prihajajočih tednih in mesecih še večkrat uporabila. Osebi se še vedno nudi strokovno svetovanje in ostala pomoč v okviru drugih programov, ki jih izvaja Karitas.

Od 21. do 23. 9. 2011 je bila v sodelovanju s policijo v krizno namestitev sprejeta 27-letna državljanka Češke. Oseba je bila žrtev mreže, ki se ukvarja s prisilno prostitucijo, katero vodijo tako češki kot tudi slovenski državljani in državljanke. Ponujena ji je bila krizna namestitev, 24-urno prisotnost strokovne delavke oz. druge osebe, hrana, osnovni higienski pripomočki, in zagovorništvo. Ponujena ji je bila tudi psihična opora in spremljanje ob srečanju s policijo. Steklo je sodelovanje pri preiskavi primera in prepoznavi storilcev. Omogočena ji je bila vrnitev v domovino, spremljanje na delu poti ter zagotovitev stika z organizacijama La Strada in Caritas Češka ter organizacijo Diakonia, ki je osebo sprejela ter jo v sodelovanju s češko policijo namestila v varen prostor.

Na poziv policije je bila 10.10.2011 in kasneje 18.10.2011 organizirana pripravljenost sprejetja v krizno namestitev treh oziroma ene ženske osebe, ki pa v obeh primerih ni bila izvedena.

Ponovno se je pripravljenost namestitve izvedla 8. 11. 2011 in sicer za večje število tujih državljanek, do česar pa ni prišlo.

Od 13.12. do 17. 12. 2011 je bila v sodelovanju s policijo v krizno namestitev sprejeta državljanka Ukrajine, z dovoljenjem za začasno bivanje v RS in z veljavnim dovoljenjem za delo v RS, artistična plesalka v nočnem lokalu. Za omenjeno je bilo ugotovljeno, da je bila prisiljena v prostitucijo. Nudena ji je bila namestitev, prva psihosocialna pomoč, prehrana, materialna pomoč, 24-urna prisotnost strokovne delavke oz. druge osebe, tolmačenje, pomoč pri pridobitvi njene lastnine in zagovorništvo. Po krizni namestitvi, ki je trajala 5 dni, je bila nameščena v varno namestitev Društva Ključ.

V letu 2011 je bilo stalno zagotovljeno 24-urno dežurstvo na telefonu (031-470-151), ki ga izvajajo za to usposobljeni strokovni delavci in prostovoljci-člani tima, ter pripravljenost strokovnega delavca za svetovanje in praktično pomoč. Kontaktna oseba na policiji je bila obveščena, katere osebe so dostopne v primeru potrebe krizne namestitve in katere osebe dežurajo na 24-urnem telefonu.

- **Program varne namestitve**

Ministrstvo za notranje zadeve je na podlagi javnega razpisa iz leta 2009 financiralo projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitev za leti 2010 in 2011 in sicer v višini **40.000 eur** letno. Za leto 2011 je bil dodatno sklenjen Aneks k pogodbi s katerim se zviša financiranje projekta za **12.000 eur** in sicer zaradi dolgotrajnejše namestitve ene izmed žrtev v varnem prostoru, ki je potekalo že iz leta 2010.

V letu 2011 je Društvo Ključ, kot izvajalec projekta oskrbovalo **2 dve žrtvi trgovine z ljudmi**:

- Državljanica Dominikanske Republike (uporabnica) je v prostorih društva bivala tekom celega leta 2010 in do 7. februarja 2011. Uporabnica je pričala v kazenskem postopku in ji je bilo na osnovi tega, s strani pristojne Upravne enote, izdano dovoljenje za začasno prebivanje. Na podlagi vzpostavljenih kontaktov s sorodnimi nevladnimi organizacijami iz R Italije, se je po zaključku sodnega procesa odločila za preselitev v Italijo.

- Nadalje je bila 17. decembra na podlagi obvestila policije v prostore varne namestitve sprejeta državljanka Ukrajine. Predhodno je bila za krajše obdobje nameščena v krizni namestitvi Slovenske Karitas. Zaradi ogroženosti omenjene, je bilo v prvih dneh namestitve zagotovljeno dodatno fizično varovanje. V času nastanitve, so bili opravljeni večkratni razgovori z namenom razjasnitve okoliščin izkoriščanja, ki jih je društvo posredovalo policiji.

V različnih primerih je Društvo Ključ nudilo eno izmed oblik neposredne pomoči večjemu številu oseb;

- t.i. primer "Loveboy" - Nizozemski državljan kot iskalec in napeljevalec potencialnih žrtev trgovine z ljudmi je v letu 2011 deloval predvsem na območju ljubljanskih srednjih šol. V primer se je vključila tudi policija in državno tožilstvo, predvsem pa je Društvo Ključ v tem

primeru intenzivno sodelovalo z vodstvi posameznih srednjih šol in na različne načine seznanjalo javnost. V konkretnem primeru je društvo nudilo neposredno pomoč in asistenco dvema mladoletnima dijakinjama Srednje šole za oblikovanje in fotografijo; materi 17 letne dijakinje Srednje šole za oblikovanje in fotografijo, potencialne žrtve trgovine z ljudmi, ki je med vikendi prebivala pri državljanu Nizozemske; očetu 17 letne dijakinje Srednje šole za oblikovanje in fotografijo, ki jo je skušal rekrutirati državljan Nizozemske; moškemu, ki je društvu Ključ podal nekatere informacije v zvezi z omenjenim; ravnateljici ter dvema profesorjema iz Srednje šole za oblikovanje in fotografijo;

- Primer 19 letne potencialne žrtve trgovine z ljudmi in njene prijateljice, ki sta bili vpleteni v komunikacijo in novačenje za snemanje filma v Grčiji pod sumljivimi okoliščinami. Delovanje je bilo preventivno in s strani uporabnic tudi upoštevano. O zadevi je bila seznanjena tudi Policija.
- Polnoletna državljanka Tajske, žrtev zlorabe na delovnem mestu in potencialna žrtev trgovine z ljudmi.
- Polnoletna državljanka Makedonije, žrtev nasilja v družini, zlorabe na delovnem mestu in potencialna žrtev trgovine z ljudmi.
- Polnoletna državljanka Ukrajine – prosilka za mednarodno zaščito, ki je bila nastanjena v Azilnem domu in pri kateri so bili s strani Društva Ključ prepoznani elementi trgovine z ljudmi;
- Polnoletna državljanka Slovaške je bila posredno informirana o pasteh trgovine z ljudmi. Zaradi suma spolnega izkoriščanja je bila v postopku s Policisti in nameščena v krizno nastanitev Slovenske Karitas.
- Polnoletna slovenska državljanka, potencialna žrtev trgovine z ljudmi je bila opozorjena o nevarnostih zaposlitve v rizičnem poklicu;
- Sodelovanje in asistenca s CSD Kranj v primeru mladoletne državljanke Črne gore – žrtve nasilja v družini in visoko rizične žrtve trgovine z ljudmi.
- Svetovanje materi pogrešane osebe, domnevne žrtve trgovanja.

Društvo se je prav tako ukvarjalo s primeri iz preteklih let in sicer v obliki svetovanj in napotitev:

- nekdanji uporabnik društva Ključ, ki je bil nameščen tudi v varnem prostoru;
- mož slovenske državljanke – potencialne žrtve trgovine z ljudmi;
- neznana oseba – žrtev nasilja;
- polnoletna državljanka Ukrajine, uporabnica varnega prostora s katero je društvo Ključ prvič sodelovalo v letu 2006);
- 23 letnica, ki je bila v letu 2007 kot žrtev trgovine z ljudmi skupaj z materjo nameščena v varnem prostoru društva Ključ;

Tabela 5: Žrtve trgovine z ljudmi

	2011			
	Ženske	Moški	Otroci	Skupaj
Identifikacija žrtev				
Število identificiranih žrtev v letu	19	1	1	21
Oblike izkoriščanja identificiranih žrtev:				
- spolne zlorabe	18	1	1	20
- prisilno delo ali storitve				
- suženjstvo ali suženjstvu podobna stanja	1			1
- služabništvo				
- odstranitev organov				
- drugo				
Število oseb za katere pooblaščen organi utemeljeno sumijo, da so žrtve:				
- trgovine z ljudmi na nacionalni ravni	7		1	8

- trgovine z ljudmi na nadnacionalni ravni	12	1		13
Pomoč žrtvam				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so dobile kakršnokoli pomoč	16	1	1	18
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so zavrnile ponujeno pomoč	3*			3*
Število zatočišč za žrtve trgovine z ljudmi v Sloveniji				2
Skupno število mest v zatočiščih za žrtve trgovine z ljudmi				20
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so bile nameščene v zatočiščih				6
Obdobje okrevanja in razmisleka				
Število žrtev (vključujoč tiste, za katere obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo, da so žrtve) katerim je odobreno "obdobje okrevanja in razmisleka"	2			2
Dovoljenje za prebivanje				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki jim je izdano dovoljenje za prebivanje:				
- zaradi osebnih okoliščin	1			1
- zaradi sodelovanja s pooblaščenimi organi pri preiskavi ali v kazenskem postopku	1			1
Odškodnina in pravna sredstva				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so dobili odškodnino				
Dodeljena odškodnina:				
- minimalni iznos dodeljen žrtvam (v evrih):				
- maksimalni iznos dodeljen žrtvam (v evrih):				
Vrnitev v matično državo in vrnitev žrtev				
Število v Slovenijo vrnjenih žrtev trgovine z ljudmi				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so bile vrnjene iz Slovenije v druge države	4			4

Tabela 6: Število žrtev glede na državo izvora

Število žrtev, ki izvirajo iz	2011
Bolgarija	1
Češka Republika	1
Romunija	1
Slovaška Republika	1
Slovenija	8
Srbija	2
Ukrajina	3
Kazahstan	1
Dominikanska Republika	3*
SKUPAJ	21

* Vsaj 3 domnevne žrtve trgovine z ljudmi (Dominikanska Republika) so zavrnile kakršno koli pomoč, ker se kot take niso prepoznale. Posebej opisano v problematiki državljanek Dominikanske Republike

Projekt PATS

Ministrstvo za notranje zadeve je dne 17. 11. 2010 z izvajalcem Jezuitsko združenje za begunce Slovenije sklenilo pogodbo št. C1711-10-460258 o izvajanju programa »Uvajanje mehanizmov za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji - PATS« za obdobje dveh let.

Namen programa PATS je preventivne narave, katerega izključni namen je osveščanje predvsem rizičnih skupin prosilcev za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji o problematiki trgovine z ljudmi. Ciljna populacija so vsi novo prispeli prosilci za mednarodno zaščito, predvsem pa mladoletniki brez spremstva in samske ženske. Informativni razgovori se opravljajo v uporabniku razumljivem jeziku, za kar izvajalec uporabi ustreznega tolmača. Na podlagi pogodbe, mora izvajalec zagotoviti stalno pripravljenost, s katero se zagotovi izvedba informativnega razgovora.

V obdobju od 1. 12. 2010 do dne 31.12. 2011 je izvajalec izvedel 62 informativnih razgovorov. Od tega je bilo 41 razgovorov z mladoletniki brez spremstva in 21 razgovorov s samskimi ženskami.

Tabela 7: Število informativnih razgovorov po mesecih v letu 2011

	Dec '10	Jan '11	Feb '11	Mar '11	Apr '11	Maj '11	Jun '11	Jul '11	Avg '11	Sep '11	Okt '11	Nov '11	Dec '11	SKUPAJ
Število razgovorov	9	7	7	10	0	3	6	0	2	5	5	3	5	62

V tem obdobju je Azilni dom na pobudo izvajalca v sedmih primerih sklical sestanek skupine, ki je bila ustanovljena na podlagi sporazuma SNNS (standardni operativni postopki za preprečevanje nasilja po spolu in spolnega nasilja). Izvajalci projekta so namreč v sedmih informativnih razgovorih zaznali, da bi uporabnik lahko bil potencialna žrtev trgovine z ljudmi. S temi osebami so bili naknadno opravljeni še dodatni razgovori, vendar se je v petih primerih ugotovilo, da nadaljnji ukrepi niso bili potrebni. V enem primeru je bila žrtev po več osebnih razgovorih prepoznana kot žrtev trgovine z ljudmi in tudi nastanjena v varno hišo. Za izvajanje projekta v letu 2011 je bilo porabljenih **4.243,00** EUR.

Ministrstvo za notranje zadeve je dne 17. 11. 2010 z izvajalcem Jezuitsko združenje za begunce Slovenije sklenilo pogodbo, št. C1711-10-460258, o izvajanju programa »Uvajanje mehanizmov za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji - PATS« za obdobje dveh let. Pogodba je začela veljati z dnem 1. 12. 2010.

Programa PATS je preventivne narave, katerega izključni namen je osveščanje predvsem rizičnih skupin prosilcev za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji o problematiki trgovine z ljudmi. Ciljna populacija so vsi novo prispeli prosilci za mednarodno zaščito, predvsem pa mladoletniki brez spremstva in samske ženske. Informativni razgovori se opravljajo v uporabniku razumljivem jeziku, za kar izvajalec uporabi ustreznega tolmača.

Na podlagi pogodbe, izvajalec projekta poskrbi za stalno pripravljenost, s katero se zagotovi izvedba informativnega razgovora. Ker je bilo v pogodbi najprej opredeljeno, da se mora zagotoviti razgovor v roku 12 ur po prejetem obvestilu s strani naročnika in se je to izkazalo kot težava pri zagotavljanju tolmačev, je izvajalec dne 21. 12. 2010 podal predlog k spremembi

pogodbe in sicer, da se ta čas podaljša na 36 ur. Ta predlog je bil izvajalcu odobren v letu 2011. V mesecu decembru 2010 je bilo tako opravljenih 10 informativnih razgovorov.

V tem obdobju je Azilni dom na pobudo izvajalca v štirih primerih sklical sestanek skupine, ki je bila ustanovljena na podlagi sporazuma SNNS (standardni operativni postopki za preprečevanje nasilja po spolu in spolnega nasilja). Izvajalci projekta so namreč v štirih informativnih razgovorih zaznali, da bi uporabnik lahko bil potencialna žrtev trgovine z ljudmi. S temi osebami so bili naknadno opravljeni še dodatni razgovori, vendar se je v dveh primerih ugotovilo, da uporabnika nista bila žrtvi trgovine z ljudmi, v dveh primerih pa sta bila uporabnika žrtvi v matični državi v Azilnem domu pa se počutita varna, zato nadaljnji ukrepi niso bili potrebni.

(Re)integracija žrtev trgovine z ljudmi

V letu 2011 so se v program (re)integracije vključile 4 osebe. Osebe so se vključevale v delovno integracijo in v izobraževalni proces. Eni od oseb je bila ponujena vključitev v delovni proces na podlagi dogovora z delodajalcem. Dvema osebama je bila ponujena vključitev v izobraževalni proces slovenskega jezika. Eni osebi pa je bila skozi program integracije nudena praktična pomoč v vsakdanjem življenju – spremljanje na javne ustanove pri urejanju statusa, pri zdravniku, svetovanje, podpora pri rojstvu otroka, pisanje biografije. Program reintegracije je izvajala nevladna organizacija Društvo Ključ.

V. Sodelovanje v regionalnih in mednarodnih organizacijah

Ministrstvo za zunanje zadeve je redno sodelovalo v pogajanjih o relevantnih resolucijah na področju boja proti trgovini z ljudmi, ki so bile obravnavane in sprejete v okviru Generalne skupščine OZN, Sveta OZN za človekove pravice, Urada OZN za droge in kriminal in OVSE.

V letu 2011 za spodbujanje aktivnejše vloge nevladnih organizacij na strokovnih srečanjih mednarodnega in regionalnega pomena ni bilo odobrenih in namenjenih sredstev. S prijavo na razpis je Sloga sicer izrazila interes za sodelovanje na tem področju, kar je bilo podpore vredno, vendar pa zaradi preklica razpisa, za ta namen ni bilo namenjenih sredstev.

V okviru rednega letnega konzularnega posveta je bilo predvideno dodatno osveščanje in nadaljnje seznanjanje diplomatov na DKP o potencialnih možnostih trgovine z ljudmi, ki pa zaradi varčevalnih ukrepov ni bil realiziran. Diplomati na DKP so redno poročali in obveščali pristojne organe o sumu trgovine z ljudmi, v kolikor so to v postopkih pridobitve vizuma oz. dovoljenja za prebivanje prepoznali.

Ameriško zunanje ministrstvo (State Department) je v letnem poročilu o stanju na področju boja proti trgovini z ljudmi v vseh državah sveta, glede na izpolnjevanje kriterijev za leto 2011, Slovenijo ponovno uvrstil v 1. skupino držav, ki dosegajo najvišje standarde v boju proti trgovini z ljudmi. V tem kontekstu je nacionalni koordinator redno vzdrževal stike z veleposlaništvom ZDA v Sloveniji in usklajeval vsebino poročanja.

JIT – THB projekt

Po odobritvi projekta **"Vzpostavljanje pogojev za ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin (JIT) za potrebe boja proti trgovini z ljudmi v državah JV Evrope"**, ki ga je Ministrstvo za notranje zadeve prijavilo na razpis Evropske komisije, so pričele aktivnosti v smeri izvajanja projekta. Z Evropsko Komisijo je bila maja 2011 podpisana pogodba za dvoletno sofinanciranje projekta v 80% deležu. Projekt je ovrednoten na 459.294,00 EUR. Prva aktivnost je bila že 28. februarja (ko je bila znana odločitev o izbiri projekta s strani EK) in je MNZ organiziralo uvodno ministrsko konferenco, kjer je bil projekt predstavljen političnemu vrhu sodelujočih držav regije JVE. Junija, septembra in novembra so sledile prve tri delavnice namenjene preiskovalcem in NVO-jem. Vzpostavljena je bila tudi spletna stran <http://jit-thb.pccsecretariat.si> na kateri so dostopna vsa gradiva vezana na projekt.

Projekt temelji na vzpostavljanju pogojev za ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin in učinkovitejšem boju proti trgovini z ljudmi. Osredotočen je na vzpostavitev t.i. strateških aktivnosti, ki bodo nudile potrebno logistično platformo nadaljnjemu operativnemu delovanju. Država partnerica v projektu je Bolgarija, države koristnice projekta pa so države JV Evrope (Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija, Albanija, Romunija in Moldavija). V projektu sodelujejo še: Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Eurojust. Projekt je EK potrdila 1. maja 2011 in bo trajal 2 leti.

Delavnice predstavljajo jedro celotnega projekta za namen spodbuditev strokovnjakov k uporabi skupnih preiskovalnih skupin, kar lahko prinese dodano vrednost njihovim preiskavam ter pomaga pri razvoju mednarodnega sodelovanja v kazenskih zadevah. Delavnice omogočajo izmenjavo izkušenj, dobrih praks in idej. Cilj projekta je oblikovanje seznama kontaktnih točk za izvajanje JIT na področju boja proti trgovini z ljudmi in seznama kontaktnih točk v policiji, tožilstvu in organizacijah, ki se ukvarjajo s pomočjo žrtvam trgovine z ljudmi; oblikovanje protokola dostopa do kontaktnih točk za izvajanje JIT; pregled organiziranosti in pristojnosti posameznih organov ali služb za izvajanje oz vodenje JIT v posameznih državah; vzpostavitev mehanizmov za koordinacijo in izvedbo operativnih aktivnosti JIT; izmenjava dobrih praks o uporabljenih strategijah in tehnikah.

Druge mednarodne dejavnosti

- Poleg oblikovanja nacionalne politike glede reševanja problematike trgovine z ljudmi, nacionalni koordinator zastopa stališča in predstavlja dobre prakse na večini mednarodnih forumov. Ker je omenjena problematika v porastu, so načrti in ambicije precejšnji. V nadaljevanju so navedeni ključni mednarodni dogodki v letu 2011, ki se jih je udeležil nacionalni koordinator:

- Maja 2011 se je kot predstavnik Delegacije Republike Slovenije (ki jo je vodilo tedanje Ministrstvo za pravosodje) udeležil zasedanja Odbora Združenih narodov proti mučenju za zagovor Tretjega Periodičnega poročila Republike Slovenije po Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju. Sklop vprašanj se je navezoval na problematiko trgovine z ljudmi.

- Beogradu je 6. junija 2011 potekalo srečanje nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi regije JVE. Srečanje temelji na zaključkih ministrskega foruma Brdo procesa, ki je vzpodbudil in podprl tovrstna srečanja nacionalnih koordinatorjev. Srečanje je bilo vsebinsko zaznamovano s problematiko trgovine z otroci.

- Med 20. in 21. junijem je na Dunaju potekalo redno srečanje v okviru formata OVSE.

- Med 12. in 16. decembrom 2011 pa je potekalo prvo zasedanje odbora Sveta Evrope PC – TO za pripravo nove evropske konvencije o trgovanju s človeškimi organi.

- 20. 4. 2011 je Republiko Slovenijo obiskal g. Eric PANLOUP, regionalni koordinator in tehnični svetovalec za področje boja proti trgovini z ljudmi za območje Jugo-vzhodne Evrope, zaposlen pri stalnem francoskem predstavništvu mednarodnih organizacij na Dunaju. Tekom njegovega obiska se je srečal s ključnimi predstavniki organizacij, ki delujejo na področju boja proti trgovini z ljudmi. Predstavil je preučitev možnosti za usmerjeno regionalno sodelovanje v boju proti trgovini z ljudmi, predvsem s poudarkom na sodelovanju s civilno iniciativo.

- Slovenska Karitas je pri svojem rednem delu razvijala in vzdrževala mednarodno sodelovanje s sorodnimi organizacijami v tujini (predstavništva Caritas Europa in Caritas Internationalis, IOM,, Coatnet, La strada...). Udeležili so se evropske konference, ki je potekala na Poljskem in sicer v okviru mreže RENATE (Religious in Europe Networking against Trafficking and). Mreža je bila ustanovljena leta 2009 na Nizozemskem z namenom povezovanja redovnic, ki po vsem svetu delujejo na področju preventive in oskrbe žrtev trgovine z ljudmi. Cilj konference je bil spoznanje že obstoječe dejavnosti v posameznih deželah, izmenjava izkušnje in iskanja možnosti sodelovanja ter medsebojne podpore. Septembra 2011 so se predstavniki Slovenske Karitas udeležili večdnevnega izobraževanja v Albaniji ki ga izvajajo organizacije Shkej in Urat na področju trgovine z ljudmi in trgovine z otroci v Albaniji.

- Izvajalka projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi in prostovoljka društva Ključ sta se udeležili strokovnega usposabljanja v Beogradu v okviru skupnega projekta z naslovom STOP, ki ga izvajata društvo Ključ in srbska NVO ASTRA ASSOCIATION. Tema usposabljanja, ki ga je izvajala BAAF iz Anglije, je bila trgovina z otroci in spolne zlorabe otrok.

VI. Področja, povezana s problematiko trgovine z ljudmi

Kot je bilo v poglavju III. Pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi izpostavljeno, se s problematiko trgovine z ljudmi prepletajo in vsebinsko povezujejo tudi nekatera druga področja. Po oceni MDS se kot taka lahko v ta segment uvrščajo tudi področja kaznivih dejanj otroške internetne pornografije, Tematika sicer vsebinsko ne spada v ožjo opredelitev trgovine z ljudmi, se pa nanjo posredno navezujejo. V nadaljevanju so na kratko povzete ključne informacije o tej temi za leto 2011.

Otroška internetna pornografija in problematika, povezana s trgovino z otroki

V letu 2011 so okrožna državna tožilstva prejela kazenske ovadbe zoper 40 storilcev kaznivega dejanja **prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva po 176. členu KZ-1**, medtem ko je bilo v letu 2010 ovadenih le 18 oseb.

Tudi v letu 2011 se je nadaljevalo uspešno mednarodno sodelovanje pri odkrivanju in pregonu tega kaznivega dejanja, ki praviloma sega preko državnih meja. Tako so bile kazenske ovadbe zoper 5 storilcev podane potem, ko je predkazenski postopek stekel v sodelovanju s tujimi organi odkrivanja.

Zoper 8 oseb so okrožni državni tožilci zahtevali uvedbo preiskave, zoper 9 oseb pa je bila vložena obtožba.

Razsežnost, problematika in narava tega kaznivega dejanja je prišla do popolnega izraza v kazenski zadevi, iz katere je izhajal sum, da je storilec storil tri kazniva dejanja po drugem odstavku 176. člena KZ-1, tri kazniva dejanja po tretjem v zvezi s prvim odstavkom 176. člena KZ-1, dva poskusa kaznivih dejanj po drugem odstavku 176. člena KZ-1, poskus kaznivega dejanja po tretjem v zvezi z drugim odstavkom 176. člena KZ-1 in 35 kaznivih dejanj spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let, po četrtem in prvem odstavku 173. člena KZ-1. Storilec je po spletnih portalih in po mobilnem telefonu nagovarjal tri mladoletna dekleta, naj se v zameno za to, da jim napolni mobilni račun, pred spletno kamero slečejo in gole pozirajo v pornografskih pozah ter mu o tem pošljejo slike zato, da bi jih na spletni kameri svojega računalnika opazoval, kar so te tudi storile. Podobno je nagovarjal še dve mladoletni dekleti, obe sta dejanje zavrnili, enemu mladoletnemu dekletu pa je preko spletne kamere 35-krat kazal svoje spolovilo in se samozadovoljeval ter od nje zahteval, da se pred kamero sleče in samozadovoljuje. Zoper storilca je okrožna državna tožilka predlagala odreditev pripora, sodišče je temu sledilo, zadeva je bila obravnavana prioriteto in za vsa kazniva dejanja je bila storilcu – obtožencu izrečena obsodilna sodba – pet let zapora.

Ob predstavljeni sodbi je bilo izrečenih še 12 sodb, pri tem velja opozoriti, da so sodišča, upoštevaje teže kaznivega dejanja (količino nosilcev podatkov s pornografsko vsebino), sledila predlogom državnih tožilcev ter izrekala zaporne kazni. Tako je obtoženemu, zoper katerega je bila obtožba vložena aprila 2011 zaradi posesti 41.000 fotografij in 3.314 videotek, ki so vse vključevale mladoletne osebe, izreklo kazen dve leti in štiri mesece zapora. Sodba je že pravnomočna. Dvema obtoženima je sodišče v novembru 2011 izreklo vsakemu štiri leta zapora zaradi posesti otroške pornografije, ker sta od julija 2006 do njune aretacije otroško pornografijo prodajala preko elektronskih medijev ter v trenutku aretacije posedovala šestnajst naprav in 163 DVD-jev z otroško pornografijo, imela pa sta tudi dva studia za presnemavanje kaset in 84 CD/DVD zgoščenk.

Zaključek

Poročilo za leto 2011 odraža dokaj celovito problematiko trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji. To je obdobje utrjevanja dosedanje politike na tem področju, ki se je gradila vse od začetka prejšnjega desetletja. Vzpostavljeni sistemi preventive, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter pomoči žrtvam so do neke mere vzdržni in zadovoljivi glede na statistični obseg tega pojava pri nas. Vendar to ni in ne sme biti razlog upočasnitve ali celo zaviranja dosedanjih dosežkov. Trendi v Evropi in svetu kažejo na vse večjo potrebo po učinkovitejših ukrepih tako na sistemski kot izvedbeni ravni. Nove pojavne oblike trgovine z ljudmi ki odražajo predvsem vse večjo tendenco izkoriščanja žrtev trgovanja, so dejstva s katerimi se soočajo tako organi preiskave in pregona, kot tudi civilne iniciative aktivne na tem področju.

Še nedavno so v Sloveniji obstajala ugibanja o tem ali je sploh pojav trgovine z ljudmi prisoten v naši družbi in ali temu velja posvečati pomen in v kakšni meri. Pojavna oblika trgovine z ljudmi je bila večkrat spuščena na raven zlorabe prostitucije najsi bo zaradi lažje dokazljivosti tega dejanja ali zgolj zaradi same prepletenosti obeh pojmov. To je bil tudi razlog širšega nerazumevanja in posploševanja te problematike. Šele ko so bile izrečene prve obsodilne sodbe, se je trgovina z ljudmi tudi iz kazenskoopravnega vidika izkazala kot prisoten pojav v naši družbi. Število obsodilnih sodb je majhno in kot tako kamen spotike mednarodnih institucij, ki bdijo nad to problematiko. Za enkrat so to še neuradne pripombe in izraz zaskrbljenosti, v kolikor pa na tem področju ne bo napredka gre lahko pričakovati na resna opozorila. Zavedanje vseh akterjev v boju proti trgovini z ljudmi je potrebno krepiti in nadgrajevati, tako v vrstah organov odkrivanja in pregona kot tudi v sodstvu. Problematika izdaje delovnih dovoljenj in dovoljenj za začasno prebivanje kaže na pomanjkanje ozaveščenosti s tega področja tudi na ravni državne uprave in slovenskih predstavništav v tujini. Aktivnosti, ki narekujejo konkretne ukrepe na vseh omenjenih področjih so zapisane v akcijskem načrtu in jih zato na tem mestu ne velja ponavljat temveč le poudariti potrebo po njihovem permanentnem izvajanju.

Ob koncu periodičnega poročanja velja še dodatno opozoriti, da so potrebe in pričakovanj EU in drugih relevantnih mednarodnih instrumentov v permanentni nadgradnji ukrepov v boju proti trgovini z ljudmi. Ureditev koordinacije boja proti trgovini z ljudmi je sicer do neke mere prepuščena presoji posamezne države, čeprav številni dokumenti EU izpostavljajo potrebo po neodvisnih organih nacionalnih poročevalcev oziroma ekvivalentnih mehanizmov. To predvideva tudi Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi. Za enkrat imamo v Sloveniji to področje urejeno skozi Medresorsko delovno skupino, ki je zgolj posvetovalno telo in nima dejanske operativne vloge. Zavedati se je potrebno vse večjega obsega nalog, koordinacije domačih in mednarodnih projektov, sodelovanja in dela z nevladnimi organizacijami, odzivanja na mednarodne zahteve, odzivanje na vprašanja medijev, predstavitve v tujini, kreiranja in usklajevanja novih ukrepov ter številnih drugih bolj ali manj pomembnih nalog s področja koordinacije celovitega boja proti trgovini z ljudmi. Trenutno je to osredotočeno v glavnem na nekaj posameznikov, ki tej vsebini pripisujejo ustrezen pomen. Odras tega je seveda teža in pomembnost, ki jo država namenja tej problematiki. Čas gre naprej, standardi in zahteve se dvigujejo in škoda bi bilo zanemariti prednost in ugled, ki smo si ga na tem področju ustvarili v preteklih letih.